

Normen en richtwaarden 2011

editie juni 2011

1

Uitscheidingscijfers

Forfaitaire uitscheidingscijfers

Diersoort	Uitscheiding in kg/dier, jaar		NER-D-waarde ⁽¹⁾
	P ₂ O ₅	N	
RUNDVEE			
Melkvee			
Melkkoeien met een melkproductie (in kg melk/jaar) van:			
maximaal 4 000	26	81	127
hoger dan 4 000 tot en met 4 250	26,5	83	127
hoger dan 4 250 tot en met 4 500	27	85	127
hoger dan 4 500 tot en met 4 750	27,5	87	127
hoger dan 4 750 tot en met 5 000	28	89	127
hoger dan 5 000 tot en met 5 250	28,5	91	127
hoger dan 5 250 tot en met 5 500	29	93	127
hoger dan 5 500 tot en met 5 750	29,5	95	127
hoger dan 5 750 tot en met 6 000	30	97	127
hoger dan 6 000 tot en met 6 250	31	99	127
hoger dan 6 250 tot en met 6 500	31,5	101	127
hoger dan 6 500 tot en met 6 750	32,5	103	127
hoger dan 6 750 tot en met 7 000	33	105	127
hoger dan 7 000 tot en met 7 250	34	107	127
hoger dan 7 250 tot en met 7 500	34,5	109	127
hoger dan 7 500 tot en met 7 750	35,5	111	127
hoger dan 7 750 tot en met 8 000	36	113	127
hoger dan 8 000 tot en met 8 250	37	115	127
hoger dan 8 250 tot en met 8 500	37,5	117	127
hoger dan 8 500 tot en met 8 750	38,5	119	127
hoger dan 8 750 tot en met 9 000	39	121	127
hoger dan 9 000 tot en met 9 250	40	123	127
hoger dan 9 250 tot en met 9 500	40,5	125	127
hoger dan 9 500 tot en met 9 750	41,5	127	127
hoger dan 9 750 tot en met 10 000	42	129	127
hoger dan 10 000	43	131	127
Vervangingsvee jonger dan 1 jaar	10	33	43
Vervangingsvee van 1 jaar tot 2 jaar	19,2	58	73

Diersoort	Uitscheiding in kg/dier, jaar		NER-D-waarde ⁽¹⁾
	P ₂ O ₅	N	
Mestvee			
Zoogkoeien	28	65	127
Mestkalveren	3,6	10,5	14,10
Runderen jonger dan 1 jaar	7	22,3	31,70
Runderen van 1 tot 2 jaar	19,2	58	83,00
Andere runderen	29,5	77	106,50
VARKENS			
Biggen van 7 tot 20 kg	1,53	2,18	4,48
Beren	14,5	24	38,50
Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	14,5	24	38,50
Andere varkens			
van 20 tot 110 kg	5,33	13	18,33
van meer dan 110 kg	14,5	24	38,50
PLUIMVEE			
Legrassen			
Legkippen	0,45	0,81	1,18
(Groot)ouderdieren van legkippen	0,45	0,81	1,18
Opfokpoeljen van legkippen	0,18	0,34	0,57
Vleesrassen			
Slachtkuikens	0,26	0,61	0,91
Slachtkuiken ouderdieren	0,69	1,31	1,91
Opfokpoeljen van slachtkuiken ouderdieren	0,26	0,52	0,74
Struisvogels			
Struisvogels fokdieren	9,8	18	27,80
Struisvogels slachtdieren	4,5	8,6	13,10
Struisvogels van 0 tot 3 maanden	1,7	3,5	5,20
Kalkoenen			
Kalkoenen slachtdieren	1,05	1,70	2,99
Kalkoenen ouderdieren	1,47	2	3,47
Ander pluimvee	0,19	0,24	0,43
PAARDEN EN PONY'S			
Paarden van meer dan 600 kg	30	65	95,00
Paarden en pony's van 200 tot 600 kg	21	50	71,00
Paarden en pony's van minder dan 200 kg	12	35	47,00
ANDERE DIERSOORTEN			
Konijnen			
Gesloten bedrijven per vrouwelijk konijn	4,76	7,42	12,18
Vetmesterij per dier	0,449	0,658	1,11
Kwekerij per volwassen dier	1,87	3,16	5,03
Geiten en schapen			
Geiten en schapen jonger dan 1 jaar	1,72	4,36	6,08
Geiten en schapen ouder dan 1 jaar	4,14	10,5	14,64
Nertsen			
Gesloten bedrijven per moederdier	1,3	2,3	4,82
Vetmesterij per dier	0,4	0,7	1,56
Kwekerij per volwassen dier	0,5	0,9	1,78

⁽¹⁾ De NER-D-waarde is de waarde waarmee landbouwers hun gemiddelde veebezetting per diercategorie moeten vermenigvuldigen. Dat getal moeten landbouwers vergelijken met de NER-D die ze gekregen hebben om te weten of ze niet te veel dieren houden.

- Voor het berekenen van de nettostikstofuitscheiding mogen verliezen in rekening worden gebracht. Meer informatie vindt u op www.vlm.be: klik door naar Land- en tuinbouwers > Mestbank > Dierlijke productie > Stikstofverliezen.

Uitscheidingscijfers veevoederconvenant

Voor de volgende diercategorieën kunt u verlaagde uitscheidingscijfers gebruiken, op voorwaarde dat u de dieren gedurende het hele productiejaar gevoederd hebt met nutriëntenarme voeders.

Convenantcijfers productiejaar 2011:

Diersoort	Diercategorie	Convenantcijfers	
		P ₂ O ₅ -uitscheiding kg/dier, jaar	N-uitscheiding kg/dier, jaar
Varkens	Biggen van 7 tot 20 kg	1,22	NVT
	Beren	12,00	23,5
	Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	12,00	23,5
	Andere varkens van 20 tot 110 kg	4,76	11,87
	Andere varkens van 110 kg en meer	12,00	23,5
Pluimvee	Slachtkuikens	0,20	0,55

U vraagt ook bij de leverancier een attest laagfosfor- en/of laageiwitvoeder, uitgeschreven door de producent van het voeder. U voegt dit attest als bijlage bij de jaarlijkse Mestbankaangifte. Alleen producenten die voor het lopende jaar het veevoederconvenant hebben ondertekend, kunnen een (door de Mestbank erkend) "attest geleverde voeders" afleveren.

Let op: de hoeveelheid convenantvoeder is beperkt tot wettelijk vastgelegde maximumopname per dier.

Maximale voederhoeveelheden bij convenant:

Diercategorie	Omschrijving in het convenant laagfosforvoeder en in het convenant laageiwitvoeder	Hoeveelheid voeder kg/dier, jaar
Biggen van 7 tot 20 kg	Biggen van 7 tot 20 kg	206
Beren	Beren	1050
Andere varkens van 20 tot 110 kg	Andere varkens van 20 tot 40 kg Andere varkens van 40 tot 110 kg	700
Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	Zeugen, inclusief biggen van minder dan 7 kg	1050
Andere varkens van 110 kg en meer	Andere varkens van 110 kg en meer	1050
Slachtkuikens	Braadkippen tot 2 weken Braadkippen vanaf 2 weken	34,7

Uitscheidingscijfers regressie

Op basis van praktijktesten werd vastgesteld dat er een lineair verband is tussen de opname van ruw eiwit en P en de uitscheiding van N en P₂O₅.

U kunt met de verbruikte voeders en de regressierechten de correcte uitscheidingscijfers berekenen.

Diercategorie	P ₂ O ₅ -uitscheiding kg/dier, jaar	N-uitscheiding kg/dier, jaar
Biggen van 7 tot 20 kg	$Y = 1,65 X - 0,819$	$Y = 0,10 X - 1,322$
Andere varkens van 20 tot 110 kg	$Y = 1,94 X - 1,698$	$Y = 0,13 X - 3,046$
Andere varkens van 110 kg en meer	$Y = 1,8503 X + 0,344$	$Y = 0,133 X - 0,2208$
Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	$Y = 1,8503 X + 0,344$	$Y = 0,133 X - 0,2208$
Beren	$Y = 1,8503 X + 0,344$	$Y = 0,133 X - 0,2208$
Legkippen	$Y = 2,2254 X - 0,0606$	$Y = 0,1496 X - 0,2455$
Ouderdieren legkippen	$Y = 2,2606 X - 0,0587$	$Y = 0,1548 X - 0,2305$
Opfokpoeljen van legkippen	$Y = 2,2277 X - 0,0512$	$Y = 0,1492 X - 0,1149$
Slachtkuikens	$Y = 2,334 X - 0,196$	$Y = 0,1541 X - 0,5283$
Slachtkuiken ouderdieren	$Y = 2,2606 X - 0,0587$	$Y = 0,1517 X - 0,1918$
Opfokpoeljen van slachtkuiken ouderdieren	$Y = 2,2152 X - 0,0770$	$Y = 0,1571 X - 0,1705$

U voegt uw voederregister per diercategorie bij uw aangifte, samen met een attest van levering van deze voeders en de berekeningswijze van de uitscheidingscijfers.

Y = de productie (kg) van respectievelijk P₂O₅ en N per dier en per jaar.

X = het verbruik (kg) van respectievelijk P en ruw eiwit per dier en per jaar.

Richtwaarden voor de samenstelling en de dichtheid van dierlijke mest in 2011

De onderstaande cijfers zijn richtwaarden. Met een mestanalyse kent u steeds de juiste samenstelling en weet u bijgevolg ook beter wat u op uw percelen gebruikt.

Mestcode ⁽¹⁾	Diersoort	Vorm ⁽²⁾	N kg/ton	P ₂ O ₅ kg/ton	Dichtheid ton/m ³
Runderen					
1	Runderen	G	4,0	0,2	1,0
2	Runderen	M	4,8	1,4	1,0
3	Runderen	V	7,1	2,9	0,8
4	Mestkalveren	M	3,0	1,3	1,0
Varkens					
8	Zeugen en biggen	G	2,0	0,9	1,0
9	Zeugen en biggen	M	4,4	2,9	1,0
10	Zeugen en biggen	V	7,5	9,0	0,8
11	Mestvarkens	G	5,8	0,9	1,0
12	Mestvarkens	M	8,1	5,0	1,0
13	Mestvarkens	V	7,5	9,0	0,8
14	Mestvarkens (brijbakken)	M	9,2	4,9	1,0
499	Biggen van 7 tot 20 kg	M	6,7	4,0	1,0
657	Mestvarkens laagfosforvoeder	M	8,1	4,5	1,0
Pluimvee					
690	Slachtkuikens vanaf 2011	V	27,1	14,1	0,5
691	Leghen kooi - rechtstreekse mestafvoer	VV	22,7	14,3	0,8
692	Leghen kooi - mestopslag in loods	VV	26,9	21,3	0,8
693	Leghen kooi - mestopslag in loods + droging	VD	31,5	28,5	0,6
694	Leghen scharrel of volièrre	V	19,8	27,4	0,5
695	Leghen ouderdier	V	19,8	27,4	0,5
696	Opfok leghen kooi	VV	23,6	14,6	0,8
697	Opfok leghen scharrel of volièrre	V	25	24,4	0,5
698	Opfok slachtkuiken ouderdieren	V	19,8	26,2	0,5
699	Slachtkuiken ouderdieren	VD	20,9	31,8	0,6
22	Ander pluimvee	V	17,4	19,3	0,5
23	Eenden	V	11,0	14,0	0,8
Andere diersoorten					
24	Schapen	V	8,3	3,5	0,8
25	Paarden	G	4,0	0,2	1,0
26	Paarden	V	5,0	3,0	0,7
27	Geiten	V	6,6	3,5	0,8
28	Nertsen	V	14,1	25,3	0,6
29	Nertsen	G	2,0	0,2	1,0
30	Konijnen	G	1,4	0,0	1,0
31	Konijnen	M	8,5	13,5	1,0
32	Konijnen	V	16,9	13,8	0,8
33	Konijnen in dieppitstal	V	13,4	12,7	0,7

⁽¹⁾ Code voor invullen van de mestsoort op een mestafzetdocument via MTIL

⁽²⁾ M: mengmest, G: gier, V: vaste mest, VV: vochtige, vaste mest, VD: vaste, gedroogde mest

Voor pluimvee- en nertsenmest stelt de Mestbank nieuwe richtwaarden ter beschikking. De richtwaarden voor de andere dierlijke mestsoorten blijven voorlopig ongewijzigd.

De nieuwe richtwaarden voor pluimveemest zijn opgesteld op basis van een uitgebreide studie waarbij de verschillen in de mestsamenvesting tussen verschillende huisvestingssystemen werden onderzocht. De indeling van de pluimveemestsoorten werd voor de nieuwe richtwaarden dan ook gebaseerd op de verschillende huisvestingssystemen voor pluimvee. Voor de indeling van de mest van leghennen werd bovendien rekening gehouden met het feit of de mest al dan niet rechtstreeks wordt afgevoerd en of de mest al dan niet wordt nagedroogd.

De richtwaarden voor ander pluimvee en eenden werden niet gewijzigd.

In 2011 kan u kiezen of u gebruikmaakt van de nieuwe richtwaarden of de richtwaarden die golden in 2010. De richtwaarden kunt u raadplegen op www.vlm.be: klik door naar Algemeen > Mediatheek > Folders en brochures > Mestproblematiek > Richtwaarden voor de samenstelling en de dichtheid van dierlijke mest.

3

Richtwaarden voor de samenstelling van spuistroom

De onderstaande cijfers zijn richtwaarden. Met een mestanalyse kent u altijd de juiste samenstelling.

Teelt	N in kg/ton	P ₂ O ₅ in kg/ton
Azalea	0,1	0,1
Boomkwekerij	0,1	0,1
Aardbeien	0,2	0,1
Sla	0,2	0,2
Groene en bloeiende planten	0,2	0,1
Rozen	0,2	0,1
Komkommers	0,4	0,1
Paprika	0,4	0,2
Tomaten	0,5	0,2
Aubergines	0,5	0,2
Forcerie witloof	0,1	0,1
Andere tuinbouwteelten	0,5	0,2

4

Bemestingsregimes per kwetsbaar gebied

Het volledige grondgebied van het Vlaamse Gewest valt onder het kwetsbaar gebied water. Daarnaast bepaalt het Mestdecreet echter ook afbakeningen van o.a. natuur- en bosgebied en fosfaatverzadigd gebied. Voor percelen die in meerdere afbakeningen liggen, gelden de strengste bepalingen. Aan elk perceel wordt één gebiedstype toegekend. Binnen het toegekende gebiedstype zijn soms meerdere regimes mogelijk, afhankelijk van bepaalde keuzes die u maakt (bv. toepassing van beheerovereenkomst water) of van wat de wetgeving oplegt (bv. ontheffing). Bij een overschrijding van de 3de of 4de drempelwaarde bij de nitraatresiducampagne worden op het perceel bijkomende beperkingen opgelegd (maatregel-pakket 3 of 4, zie p. 13).

De land- en tuinbouwers kunnen kiezen tussen twee systemen om de maximale stikstofbemesting te berekenen:

SYSTEEM TOTALE STIKSTOF: bemestingsstelsel dat al langer bestond in het Mestdecreet.

SYSTEEM WERKZAME STIKSTOF: nieuw in het Mestdecreet.

In de praktijk wordt dit systeem al gebruikt bij de bemestingsadviezen voor stikstof. Werkzame stikstof is de hoeveelheid stikstof uit meststoffen, die het eerste jaar nuttig gebruikt kan worden door het gewas. De keuze tussen beide systemen wordt op de komende aangifte van productiejaar 2011 opgegeven. Eenmaal gekozen voor het systeem van werkzame stikstof, moet dat systeem tot en met kalenderjaar 2014 toegepast worden.

Werkingscoëfficiënten voor omzetting naar werkzame stikstof (% van totale N):

Groepen	Werkingscoëfficiënt %
Vloeibare dierlijke mest (mengmest, vloeibare fractie van gescheiden mest, dunne fractie na scheiding, ...)	60
Andere meststoffen, behalve gecertificeerde groen- en GFT-compost	60
Andere meststoffen die stikstof in dusdanige vorm bevatten waarbij slechts een beperkt gedeelte van de totale stikstof vrijkomt in het jaar van opbrenging	30
Vaste dierlijke mest (samengestelde) vaste mest, (samengestelde) vaste kippenmest, vaste fractie van gescheiden mest, champost, ...	30
Stikstof van rechtstreekse uitscheiding bij begrazing	20
Gecertificeerde groen- en GFT-compost	15
Effluent van biologisch behandelde mest	100
Minerale meststoffen (kunstmest)	100

Algemene bemerkingen

- De opgegeven bemestingsnormen zijn maximale waarden. De optimale teelttechnische bemesting kan lager zijn afhankelijk van de bodemreserve en de teelt.
- De bemestingsnormen zijn inclusief de bemesting opgebracht door grazend vee. Dat betekent dat u rekening moet houden met de duur van begrazing en het aantal dieren per ha om de hoeveelheid dierlijke mest te berekenen die u, naast de begrazing, nog mag opbrengen.
- Er is een algemeen onderscheid in de maximale bemestingsnormen naargelang het bodemtype, namelijk tussen zandbodems en niet-zandbodems. Tot de zandbodems behoren alle percelen die liggen in de landbouwstreken Kempen en Vlaamse zandstreek, behalve de percelen in Vlaams-Brabant. Alle andere percelen behoren tot de niet-zandbodems.
- Het gebruik van slib van rioolwaterzuiveringsinstallaties op landbouwgrond is verboden.
- In de beschermingszone type I van grondwaterwingebieden mogen geen meststoffen opgebracht worden.
- Sommige beheerovereenkomsten kunnen bemestingsbeperkingen opleggen. Raadpleeg hiervoor uw contract(en).
- Als gecertificeerde groen- en GFT-compost op een perceel wordt gebruikt, hoeft slechts 50 % van de hoeveelheid P_2O_5 van deze compost in rekening gebracht worden.

Kwetsbaar gebied 'Water'

De volgende regimes zijn mogelijk:

Water 1: algemeen bemestingsregime

SYSTEEM TOTALE STIKSTOF

Akkerbouw- en voedergewassen		Totale P_2O_5 (kg/ha, jaar)	N (kg/ha, jaar)					
			Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
			Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Grasland	Maaien	95	370	380	170	170	200	210
	Maaien + grazen	90	350	360	170	170	180	190
Wintertarwe of triticale	Nateelt ⁽¹⁾	75	250	265	170	170	80	95
	Geen nateelt	75	200	215	100	100	100	115
Wintergerst of andere graangewassen	Nateelt ⁽¹⁾	75	200	215	170	170	30	45
	Geen nateelt	75	150	165	100	100	50	65
Suikerbieten		75	205	220	170	170	35	50
Voederbieten		75	305	330	170	170	135	160
Aardappelen		75	260	280	170	170	90	110
Maïs		80	205	220	170	170	35	50
Gras ⁽²⁾ + maïs		95	270	300	170	170	100	130
Gewassen met een lage stikstofbehoefte ⁽³⁾		75	165	175	125	125	40	50
Andere leguminosen dan erwten en bonen		75	120	125	120 (Z) / 125 (NZ) ⁽⁴⁾	120 (Z) / 125 (NZ) ⁽⁴⁾	0	0
Andere gewassen		75	200	215	170	170	30	45

⁽¹⁾ Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

⁽²⁾ Snijrogge geteeld als voedergewas (geoogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor 1 snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

⁽³⁾ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

⁽⁴⁾ Z: zandgrond, NZ: niet-zandgrond

Gewas / gewascombinaties groenten en kruiden	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)	N (kg/ha, jaar)					
		Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
		Zandgrond	Niet- zandgrond			Zandgrond	Niet- zandgrond
Groep I	75	295	320	170	170	125	150
Groep II	75	230	250	170	170	60	80
Groep III	75	185	195	170	170	15	25
Groep I en I	75	385	420	170	170	215	250
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	75	385	420	170	170	215	250
Groep I en II	75	340	370	170	170	170	200
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	75	340	370	170	170	170	200
Groep I en III	75	320	345	170	170	150	175
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	75	320	345	170	170	150	175
Groep II en II	75	320	345	170	170	150	175
Groep II en III	75	275	295	170	170	105	125
Groep III en III	75	250	270	170	170	80	100
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	75	320	345	170	170	150	175
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	75	250	270	170	170	80	100

De samenstelling van de groepen I, II, III vindt u op pagina 19.

SYSTEEM WERKZAME STIKSTOF

Gewas	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Zandgrond	Niet-zandgrond	
Grasland	Maaien	95	300	170
	Maaaien + grazen	90	235	170
Wintertarwe of triticale	Nateelt ⁽¹⁾	75	180	170
	Geen nateelt	75	160	100
Wintergerst of andere graangewassen	Nateelt ⁽¹⁾	75	130	170
	Geen nateelt	75	110	100
Suikerbieten	75	135	150	170
Voederbieten	75	235	260	170
Aardappelen	75	190	210	170
Maïs	80	135	150	170
Gras ⁽²⁾ + maïs	95	200	230	170
Gewassen met een lage stikstofbehoefte ⁽³⁾	75	115	125	125
Andere leguminosen dan erwten en bonen ⁽⁵⁾	75	70	75	120 (Z) / 125 (NZ) ⁽⁴⁾
Andere gewassen	75	130	145	170

⁽¹⁾ Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

⁽²⁾ Snijrogge geteeld als voedergewas (geoogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor 1 snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

⁽³⁾ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

⁽⁴⁾ Z: zandgrond, NZ: niet-zandgrond

⁽⁵⁾ Het gebruik van kunstmest voor andere leguminosen dan erwten en bonen is verboden.

Gewas / gewascombinaties groenten en kruiden	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Zandgrond	Niet-zandgrond	
Groep I	75	225	250	170
Groep II	75	160	180	170
Groep III	75	115	125	170
Groep I en I	75	315	350	170
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	75	315	350	170
Groep I en II	75	270	300	170
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	75	270	300	170
Groep I en III	75	250	275	170
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	75	250	275	170
Groep II en II	75	250	275	170
Groep II en III	75	205	225	170
Groep III en III	75	180	200	170
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	75	250	275	170
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	75	180	200	170

De samenstelling van de groepen I, II, III vindt u op pagina 19.

Water 2: met derogatie

Op percelen waarop derogatie van toepassing is, gelden de volgende bemestingsnormen. Derogatie kan enkel aangevraagd worden voor een beperkt aantal teelten of teeltcombinaties (derogatiegewassen). Daarom vindt u in de onderstaande tabel ook enkel die teelten en teeltcombinaties terug.

SYSTEEM TOTALE STIKSTOF

Akkerbouw- en voedergewassen		Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar) ⁽³⁾	N (kg/ha, jaar)					
			Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
			Zandgrond	Niet- zandgrond			Zandgrond	Niet- zandgrond
Grasland	Maaïen	95	370	380	250	170	200	210
	Maaïen + grazen	90	350	360	250	170	180	190
Wintertarwe of triticale	Nateelt ⁽¹⁾	75	250	265	200	170	80	95
	Geen nateelt		Niet van toepassing					
Suikerbieten		75	205	220	200	170	35	50
Voederbieten		75	305	330	200	170	135	160
Gras of snijrogge ⁽²⁾ + maïs		95	270	300	250	170	100	130

⁽¹⁾ niet-vlinderbloemig vanggewas

⁽²⁾ één snede gemaaid (na 1 april) en afgevoerd gras of één snede geoogste (na 15 maart) en afgevoerde snijrogge

⁽³⁾ Fosfaat uit kunstmest mag niet worden toegediend.

SYSTEEM WERKZAME STIKSTOF

Gewas		Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar) ⁽³⁾	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
			Zandgrond	Niet- zandgrond	
Grasland	Maaïen	95	300	310	250
	Maaïen + grazen	90	235	245	250
Wintertarwe of triticale	Vanggewas ⁽¹⁾	75	180	195	200
	Geen vanggewas		Niet van toepassing		
Suikerbieten		75	135	150	200
Voederbieten		75	235	260	200
Gras of snijrogge ⁽²⁾ + maïs		95	200	230	250

⁽¹⁾ niet-vlinderbloemig vanggewas

⁽²⁾ één snede gemaaid (na 1 april) en afgevoerd gras of één snede geoogste (na 15 maart) en afgevoerde snijrogge

⁽³⁾ Fosfaat uit kunstmest mag niet worden toegediend.

Water 3: Beheerovereenkomst Water (BO water)

Als u de beheerovereenkomst water toepast op uw perceel, dan zijn specifieke bemestingsnormen van kracht, zoals contractueel bepaald. Enkel percelen met de bemestingsnorm 'Water' die binnen welbepaalde gebieden liggen, komen in aanmerking voor BO water. 2011 is een overgangsjaar: de bemestingsnormen worden bepaald door de normen in het BO-contract en de nieuwe normen van het algemeen kwetsbaar gebied Water. De strengste normen gelden steeds.

SYSTEEM TOTALE STIKSTOF

Akkerbouw- en voedergewassen		Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)	N (kg/ha, jaar)					
			Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
			Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Grasland	Maaien	95	245	245	140	170	200	210
	Maaien + grazen	90	245	245	140	170	180	190
Wintertarwe of triticale	Nateelt ⁽¹⁾	75	175	175	140	170	80	95
	Geen nateelt	Niet van toepassing						
Wintergerst of andere graangewassen	Nateelt ⁽¹⁾	75	175	175	140	170	30	45
	Geen nateelt	Niet van toepassing						
Suikerbieten		75	154	154	140	154	35	50
Voederbieten		75	192	192	140	170	135	160
Aardappelen		75	192	192	140	170	90	110
Maïs		80	182	192	140	170	35	50
Gras ⁽²⁾ + maïs		95	182	192	140	170	100	130
Gewassen met een lage stikstofbehoefte ⁽³⁾		Niet van toepassing						
Andere leguminosen dan erwten en bonen		Niet van toepassing						
Andere gewassen		75	192	192	140	170	30	45

⁽¹⁾ Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

⁽²⁾ Snijrogge geteeld als voedergewas (geogost na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor 1 snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

⁽³⁾ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

Gewas / gewascombinaties groenten en kruiden		Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)	N (kg/ha, jaar)					
			Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
			Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Groep I		75	192	192	140	170	125	150
Groep II		75	192	192	140	170	60	80
Groep III ⁽¹⁾		75	185	192	140	170	15	25
Groep I en I		75	192	192	140	170	192	192
Groep I en II		75	192	192	140	170	170	192
Groep I en III ⁽¹⁾		75	192	192	140	170	150	175
Groep II en II		75	192	192	140	170	150	175
Groep II en III ⁽¹⁾		75	192	192	140	170	105	125
Groep III en III ⁽¹⁾		75	192	192	140	170	80	100
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II		75	192	192	140	170	150	175
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II		75	192	192	140	170	80	100

⁽¹⁾ Hoofddeelt mag geen erwten of bonen zijn.

De samenstelling van de groepen I, II, III vindt u op pagina 19.

Als een hoofddeelt akkerbouw-/voedergewas wordt geteeld, voorafgegaan of gevolgd door een groente van groep I, II of III, dan geldt de norm uit de tabel van de akkerbouw- en voedergewassen.

SYSTEEM WERKZAME STIKSTOF

Voor het overgangsjaar 2011 moet in het systeem werkzame stikstof rekening worden gehouden met de norm werkzame en dierlijke stikstof, én de norm voor totale stikstof.

Akkerbouw- en voedergewassen		Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)	N (kg/ha, jaar)				
			Totale N		Werkzame N		Dierlijke N
			Zandgrond	Niet-zandgrond	Zandgrond	Niet-zandgrond	
Grasland	Maaien	95	245	245	245	245	140
	Maaien + grazen	90	245	245	235	245	140
Wintertarwe of triticale	Nateelt ⁽¹⁾	75	175	175	175	175	140
	Geen nateelt	Niet van toepassing					
Wintergerst of andere graangewassen	Nateelt ⁽¹⁾	75	175	175	130	145	140
	Geen nateelt	Niet van toepassing					
Suikerbieten		75	154	154	135	150	140
Voederbieten		75	192	192	192	192	140
Aardappelen		75	192	192	190	192	140
Maïs		80	182	192	135	150	140
Gras ⁽²⁾ + maïs		95	182	192	182	192	140
Gewassen met een lage stikstofbehoefte ⁽³⁾		Niet van toepassing					
Andere leguminosen dan erwten en bonen		Niet van toepassing					
Andere gewassen		75	192	192	130	145	140

⁽¹⁾ Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

⁽²⁾ Snijrogge geteeld als voedergewas (geogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor 1 snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

⁽³⁾ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

Gewas / gewascombinaties groenten en kruiden		Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)	N (kg/ha, jaar)				
			Totale N		Werkzame N		Dierlijke N
			Zandgrond	Niet-zandgrond	Zandgrond	Niet-zandgrond	
Groep I		75	192	192	192	192	140
Groep II		75	192	192	160	180	140
Groep III ⁽¹⁾		75	185	192	115	125	140
Groep I en I		75	192	192	192	192	140
Groep I en II		75	192	192	192	192	140
Groep I en III ⁽¹⁾		75	192	192	192	192	140
Groep II en II		75	192	192	192	192	140
Groep II en III ⁽¹⁾		75	192	192	192	192	140
Groep III en III ⁽¹⁾		75	192	192	180	192	140
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II		75	192	192	192	192	140
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II		75	192	192	180	192	140

⁽¹⁾ Hoofddeelt mag geen erwten of bonen zijn.

De samenstelling van de groepen I, II, III vindt u op pagina 19.

Als een hoofddeelt akkerbouw-/voedergewas wordt geteeld, voorafgegaan of gevolgd door een groente van groep I, II of III, dan geldt de norm uit de tabel van de akkerbouw- en voedergewassen.

Kwetsbaar gebied 'Natuur'

Onder het kwetsbaar gebied natuur vallen:

1. de gewestplanbestemmingen 'natuurgebieden', 'natuurontwikkelingsgebieden', 'natuurreservaten' en 'bosgebieden' met verstrenging;
2. de bestemmingen 'natuur en reservaat' en 'bos' van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP).

In het kwetsbaar gebied natuur geldt het bemestingsverbod. Enkel op grasland kan een minimale bemesting gebeuren door rechtstreekse uitscheiding (begrazing) van maximum 2 GVE/ha, jaar. Sommige percelen in het kwetsbaar gebied natuur kunnen afwijken van dit bemestingsverbod.

De volgende regimes zijn mogelijk:

Natuur 1: algemeen bemestingsregime

SYSTEEM TOTALE STIKSTOF

Gewasgroep	Totale P_2O_5 (kg/ha, jaar)	N (kg/ha, jaar)					
		Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
		Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Grasland: maaien + grazen	60 ⁽²⁾	170 ⁽²⁾	170 ⁽²⁾	170 ⁽²⁾	0	0	0
Grasland: maaien + grazen met BKM ⁽¹⁾	60 ⁽²⁾	270 ⁽⁴⁾	270 ⁽⁴⁾	170 ⁽²⁾	0	100	100
Akker of grasland maaien	0	0	0	0	0	0	0
Akker of grasland maaien met BKM ⁽¹⁾	0	100	100	0	0	100	100

SYSTEEM WERKZAME STIKSTOF

Gewasgroep	Totale P_2O_5 (kg/ha, jaar)	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Zandgrond	Niet-zandgrond	
Grasland: maaien + grazen	60 ⁽²⁾	34 ⁽³⁾	34 ⁽³⁾	170 ⁽²⁾
Grasland: maaien + grazen met BKM ⁽¹⁾	60 ⁽²⁾	134 ⁽⁴⁾	134 ⁽⁴⁾	170 ⁽²⁾
Akker of grasland maaien	0	0	0	0
Akker of grasland maaien met BKM ⁽¹⁾	0	100 ⁽⁵⁾	100 ⁽⁵⁾	0

⁽¹⁾ Voor percelen met de biologische waardering 'Potentieel belangrijk grasland' in de hierboven vermelde bestemmingen kan de beheerovereenkomst 100 kg N/ha uit kunstmest (BKM) jaarlijks aangevraagd worden via de verzamelaanvraag van het ALV.

⁽²⁾ Bemesting enkel via begrazing door maximum 2 grootvee-eenheden/ha op jaarbasis. 2 GVE komt overeen met een 170 kg N/ha, jaar en 60 kg P_2O_5 /ha, jaar. Die hoeveelheden mogen uitsluitend door begrazing afgezet worden.

⁽³⁾ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

⁽⁴⁾ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof en totale stikstof mag uitsluitend door een combinatie van begrazing en kunstmest (maximaal 100 kg N/ha) afgezet worden.

⁽⁵⁾ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door kunstmest afgezet worden.

Natuur 2: met huiskavel of ontheffing

Voor percelen met het kenmerk 'huiskavel' (H) of 'ontheffing' (O) of beide (OH) gelden de bemestingsregimes van het kwetsbaar gebied 'Water' (Water 1, 2, 3).

Kwetsbaar gebied 'Fosfaat'

Dit zijn de fosfaatverzadigde gebieden. Op percelen in dit kwetsbaar gebied geldt een beperking op de toediening van fosfaat. Voor de toegelaten hoeveelheden stikstof gelden de bemestingsnormen van het gebied waarin het perceel ligt. Bijkomende fosfaatverzadigde gebieden worden door de Vlaamse Regering afgebakend. Als gecertificeerde groen- of GFT-compost op een perceel wordt gebruikt, hoeft slechts 50 % van de hoeveelheid P₂O₅ van deze compost in rekening gebracht worden voor de normen.

Fosfaat 1: algemeen bemestingsregime

Gewasgroep	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)
Alle	40

Fosfaat 2: uitzondering voor percelen met een laag fosfaatbindend vermogen

Akkerbouw- en voedergewassen	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)	
Grasland	Maaien	85
	Maaien + grazen	80
Wintertarwe of triticale	Nateelt ⁽¹⁾	65
	Geen nateelt	65
Wintergerst of andere graangewassen	Nateelt ⁽¹⁾	65
	Geen nateelt	65
Suikerbieten	65	
Voederbieten	65	
Aardappelen	65	
Maïs	70	
Gras ⁽²⁾ + maïs	85	
Gewassen met een lage stikstofbehoefte ⁽³⁾	65	
Andere leguminosen dan erwten en bonen	65	
Andere gewassen	65	

Gewas / gewascombinaties groenten en kruiden	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)
Groep I	65
Groep II	65
Groep III	65
Groep I en I	65
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	65
Groep I en II	65
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	65
Groep I en III	65
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	65
Groep II en II	65
Groep II en III	65
Groep III en III	65
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	65
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	65

De samenstelling van de groepen I, II, III vindt u op pagina 19.

⁽¹⁾ Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

⁽²⁾ Snijrogge geteeld als voedergewas (geoogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor 1 snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

⁽³⁾ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

Wat als uw perceel onder maatregelenpakket 3 valt?

Bij een overschrijding van de 3de drempelwaarde bij de nitraatresiducampagne van 2010 worden op het perceel bijkomende beperkingen opgelegd.

- BO water kan niet worden toegepast.
- Eventuele derogatie kan niet worden toegepast.
- Er geldt een verminderde bemesting. De vermindering is afhankelijk van gebied en is enkel van toepassing op stikstof. De fosfaatnormen blijven ongewijzigd.

Kwetsbaar gebied 'Water' met maatregelenpakket 3

SYSTEEM TOTALE STIKSTOF

Akkerbouw- en voedergewassen		N (kg/ha, jaar)					
		Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
		Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Grasland	Maaien	259	266	140	119	140	147
	Maaien + grazen	245	252	170	119	126	133
Wintertarwe of tritcale met nateelt ⁽¹⁾		175	185	140	119	56	66
Wintergerst of andere graangewassen met nateelt ⁽¹⁾		140	150	140	119	21	31
Suikerbieten		143	154	140	119	24	35
Voederbieten		213	231	140	119	94	112
Aardappelen		182	196	140	119	63	77
Maïs		143	154	140	119	24	35
Gras ⁽²⁾ + maïs		189	210	140	119	70	91
Gewassen met een lage stikstofbehoefte ⁽³⁾		115	122	95	87	28	35
Andere leguminosen dan erwten en bonen		84	87	84 (Z) / 87 (NZ) ⁽⁴⁾	84 (Z) / 87 (NZ) ⁽⁴⁾	0	0
Andere gewassen		140	150	140	119	21	31

⁽¹⁾ Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

⁽²⁾ Snijrogge geteeld als voedergewas (geoogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor 1 snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

⁽³⁾ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

⁽⁴⁾ Z: zandgrond, NZ: niet-zandgrond

Gewas / gewascombinaties groenten en kruiden	N (kg/ha, jaar)					
	Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
	Zandgrond	Niet- zandgrond			Zandgrond	Niet- zandgrond
Groep I	206	224	140	119	87	105
Groep II	161	175	140	119	42	56
Groep III	129	136	129 (Z) / 136 (NZ)	119	10	17
Groep I en I	269	294	140	119	150	175
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	269	294	140	119	150	175
Groep I en II	238	259	140	119	119	140
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	238	259	140	119	119	140
Groep I en III	224	241	140	119	105	122
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	224	241	140	119	105	122
Groep II en II	224	241	140	119	105	122
Groep II en III	192	206	140	119	73	87
Groep III en III	175	189	140	119	56	70
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	224	241	140	119	105	122
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	175	189	140	119	56	70

De samenstelling van de groepen I, II, III vindt u op pagina 19.

SYSTEEM WERKZAME STIKSTOF

Gewas	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)	
	Zandgrond	Niet-zandgrond		
Grasland	Maaien	210	217	140
	Maaien + grazen	164	171	170
Wintertarwe of triticale met nateelt ⁽¹⁾	126	136	140	
Wintergerst of andere graangewassen met nateelt ⁽¹⁾	91	101	140	
Suikerbieten	94	105	140	
Voederbieten	164	182	140	
Aardappelen	133	147	140	
Mais	94	105	140	
Gras ⁽²⁾ + maïs	140	161	140	
Gewassen met een lage stikstofbehoefte ⁽³⁾	80	87	95	
Andere leguminosen dan erwten en bonen ⁽⁵⁾	49	52	90 (Z) / 95 (NZ) ⁽⁴⁾	
Andere gewassen	91	101	140	

⁽¹⁾ Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

⁽²⁾ Snijrogge geteeld als voedergewas (geoogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor 1 snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

⁽³⁾ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

⁽⁴⁾ Z: zandgrond, NZ: niet-zandgrond

⁽⁵⁾ Het gebruik van kunstmest voor andere leguminosen dan erwten en bonen is verboden.

Gewas / gewascombinaties groenten en kruiden	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
	Zandgrond	Niet-zandgrond	
Groep I	157	175	140
Groep II	112	126	140
Groep III	80	87	140
Groep I en I	220	245	140
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	220	245	140
Groep I en II	189	210	140
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	189	210	140
Groep I en III	175	192	140
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	175	192	140
Groep II en II	175	192	140
Groep II en III	143	157	140
Groep III en III	126	140	140
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	175	192	140
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	126	140	140

De samenstelling van de groepen I, II, III vindt u op pagina 19.

Kwetsbaar gebied 'Natuur' met maatregelenpakket 3

Natuur 1: algemeen bemestingsregime

SYSTEEM TOTALE STIKSTOF

Gewasgroep	N (kg/ha, jaar)					
	Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
	Zandgrond	Niet- zandgrond			Zandgrond	Niet- zandgrond
Grasland: maaien + grazen	170 ⁽²⁾	170 ⁽²⁾	170 ⁽²⁾	0	0	0
Grasland: maaien + grazen met BKM ⁽¹⁾	240 ⁽⁴⁾	240 ⁽⁴⁾	170 ⁽²⁾	0	70	70
Akker of grasland maaien	0	0	0	0	0	0
Akker of grasland maaien met BKM ⁽¹⁾	70	70	0	0	70	70

SYSTEEM WERKZAME STIKSTOF

Gewasgroep	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
	Zandgrond	Niet-zandgrond	
Grasland, maaien + grazen	34 ⁽³⁾	34 ⁽³⁾	170 ⁽²⁾
Grasland: maaien + grazen met BKM ⁽¹⁾	104 ⁽⁴⁾	104 ⁽⁴⁾	170 ⁽²⁾
Akker of grasland maaien	0	0	0
Akker of grasland maaien met BKM ⁽¹⁾	70 ⁽⁵⁾	70 ⁽⁵⁾	0

⁽¹⁾ Voor percelen met de biologische waardering 'Potentieel belangrijk grasland' in de hierboven vermelde bestemmingen kan de beheerovereenkomst 100 kg N/ha uit kunstmest (BKM) jaarlijks aangevraagd worden via de verzamelaanvraag van het ALV.

⁽²⁾ Bemesting enkel via begrazing door maximum 2 grootvee-eenheden/ha op jaarbasis. 2 GVE komt overeen met een 170 kg N/ha, jaar en 60 kg P₂O₅/ha, jaar. Die hoeveelheden mogen uitsluitend door begrazing afgezet worden.

⁽³⁾ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

⁽⁴⁾ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof en totale stikstof mag uitsluitend door een combinatie van begrazing en kunstmest (maximaal 70 kg N/ha) afgezet worden.

⁽⁵⁾ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door kunstmest afgezet worden.

Natuur 2: met huiskavel of ontheffing

Voor percelen met het kenmerk 'huiskavel' (H) of 'ontheffing' (O) of beide (OH) geldt dezelfde verminderde stikstofbemesting als voor kwetsbaar gebied 'Water' met maatregelenpakket 3.

Kwetsbaar gebied 'Fosfaat' met maatregelenpakket 3

Voor percelen in gebied Fosfaat 1 of Fosfaat 2 geldt dezelfde verminderde stikstofbemesting als voor kwetsbaar gebied 'Water' met maatregelenpakket 3.

Wat als uw perceel onder maatregelenpakket 4 valt?

Bij een overschrijding van de 4de drempelwaarde bij de nitraatresiducampagne van 2010 worden op het perceel bijkomende beperkingen opgelegd.

- BO water kan niet worden toegepast.
- Eventuele derogatie kan niet worden toegepast.
- Er geldt een verminderde bemesting. De vermindering is afhankelijk van gebied en is enkel van toepassing op stikstof. De fosfaatnormen blijven ongewijzigd.

Kwetsbaar gebied 'Water' met maatregelenpakket 4

SYSTEEM TOTALE STIKSTOF

Akkerbouw- en voedergewassen		N (kg/ha, jaar)					
		Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
		Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Grasland	Maaien	148	152	68	68	80	84
	Maaien + grazen	245	252	170	119	126	133
Wintertarwe of triticale met nateelt ⁽¹⁾		100	106	68	68	32	38
Wintergerst of andere graangewassen met nateelt ⁽¹⁾		80	86	68	68	12	18
Suikerbieten		82	88	68	68	14	20
Voederbieten		122	132	68	68	54	64
Aardappelen		104	112	68	68	36	44
Mais		82	88	68	68	14	20
Gras ⁽²⁾ + maïs		108	120	68	68	40	52
Gewassen met een lage stikstofbehoefte ⁽³⁾		66	70	50	50	16	20
Andere leguminosen dan erwten en bonen		48	50	48 (Z) / 50 (NZ) ⁽⁴⁾	48 (Z) / 50 (NZ) ⁽⁴⁾	0	0
Andere gewassen		80	86	68	68	12	18

⁽¹⁾ Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

⁽²⁾ Snijrogge geteeld als voedergewas (geoogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor 1 snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

⁽³⁾ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

⁽⁴⁾ Z: zandgrond, NZ: niet-zandgrond

Gewas / gewascombinaties groenten en kruiden	N (kg/ha, jaar)					
	Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
	Zandgrond	Niet- zandgrond			Zandgrond	Niet- zandgrond
Groep I	118	128	68	68	50	60
Groep II	92	100	68	68	24	32
Groep III	74	78	68	68	6	10
Groep I en I	154	168	68	68	86	100
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	154	168	68	68	86	100
Groep I en II	136	148	68	68	68	80
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	136	148	68	68	68	80
Groep I en III	128	138	68	68	60	70
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	128	138	68	68	60	70
Groep II en II	128	138	68	68	60	70
Groep II en III	110	118	68	68	42	50
Groep III en III	100	108	68	68	32	40
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	128	138	68	68	60	70
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	100	108	68	68	32	40

De samenstelling van de groepen I, II, III vindt u op pagina 19.

SYSTEEM WERKZAME STIKSTOF

Gewas		Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Zandgrond	Niet-zandgrond	
Grasland	Maaien	120	124	68
	Maaien + grazen	164	171	170
Wintertarwe of triticale met nateelt ⁽¹⁾		72	78	68
Wintergerst of andere graangewassen met nateelt ⁽¹⁾		52	58	68
Suikerbieten		54	60	68
Voederbieten		94	104	68
Aardappelen		76	84	68
Maïs		54	60	68
Gras ⁽²⁾ + maïs		80	92	68
Gewassen met een lage stikstofbehoefte ⁽³⁾		46	50	50
Andere leguminosen dan erwten en bonen ⁽⁵⁾		28	30	48 (Z) / 50 (NZ) ⁽⁴⁾
Andere gewassen		52	58	68

⁽¹⁾ Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

⁽²⁾ Snijrogge geteeld als voedergewas (geoogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor 1 snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

⁽³⁾ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

⁽⁴⁾ Z: zandgrond, NZ: niet-zandgrond

⁽⁵⁾ Het gebruik van kunstmest voor andere leguminosen dan erwten en bonen is verboden.

Gewas / gewascombinaties groenten en kruiden	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
	Zandgrond	Niet-zandgrond	
Groep I	90	100	68
Groep II	64	72	68
Groep III	46	50	68
Groep I en I	126	140	68
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	126	140	68
Groep I en II	108	120	68
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	108	120	68
Groep I en III	100	110	68
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	100	110	68
Groep II en II	100	110	68
Groep II en III	82	90	68
Groep III en III	72	80	68
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	100	110	68
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	72	80	68

De samenstelling van de groepen I, II, III vindt u op pagina 19.

Kwetsbaar gebied 'Natuur' met maatregelenpakket 4

Natuur 1: algemeen bemestingsregime

SYSTEEM TOTALE STIKSTOF

Gewasgroep	N (kg/ha, jaar)					
	TOTALE N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit KUNSTMEST	
	Zandgrond	Niet- zandgrond			Zandgrond	Niet- zandgrond
Grasland: maaien + grazen	170 ⁽²⁾	170 ⁽²⁾	170 ⁽²⁾	0	0	0
Grasland: maaien + grazen met BKM ⁽¹⁾	240 ⁽⁴⁾	240 ⁽⁴⁾	170 ⁽²⁾	0	70	70
Akker of grasland maaien	0	0	0	0	0	0
Akker of grasland maaien met BKM ⁽¹⁾	40	40	0	0	40	40

SYSTEEM WERKZAME STIKSTOF

Gewasgroep	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
	Zandgrond	Niet-zandgrond	
Grasland: maaien + grazen	34 ⁽³⁾	34 ⁽³⁾	170 ⁽²⁾
Grasland: maaien + grazen met BKM ⁽¹⁾	104 ⁽⁴⁾	104 ⁽⁴⁾	170 ⁽²⁾
Akker of grasland maaien	0	0	0
Akker of grasland maaien met BKM ⁽¹⁾	40 ⁽⁵⁾	40 ⁽⁵⁾	0

⁽¹⁾ Voor percelen met de biologische waardering 'Potentieel belangrijk grasland' in de hierboven vermelde bestemmingen kan de beheerovereenkomst 100 kg N/ha uit kunstmest (BKM) jaarlijks aangevraagd worden via de verzamelaanvraag van het ALV.

⁽²⁾ Bemesting enkel via begrazing door maximum 2 grootvee-eenheden/ha op jaarbasis. 2 GVE komt overeen met een 170 kg N/ha, jaar en 60 kg P₂O₅/ha, jaar. Die hoeveelheden mogen uitsluitend door begrazing afgezet worden.

⁽³⁾ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

⁽⁴⁾ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof en totale stikstof mag uitsluitend door een combinatie van begrazing en kunstmest (maximaal 70 kg N/ha) afgezet worden.

⁽⁵⁾ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door kunstmest afgezet worden.

Natuur 2: met huiskavel of ontheffing

Voor percelen met het kenmerk 'huiskavel' (H) of 'ontheffing' (O) of beide (OH) geldt dezelfde verminderde stikstofbemesting als voor kwetsbaar gebied 'Water' met maatregelenpakket 4.

Kwetsbaar gebied 'Fosfaat' met maatregelenpakket 4

Voor percelen in gebied Fosfaat 1 of Fosfaat 2 geldt dezelfde verminderde stikstofbemesting als voor kwetsbaar gebied 'Water' met maatregelenpakket 4.

SAMENSTELLING GROEPEN

GROEP I: kolen (bloemkool, spruitkool, witte kool, boerenkool, spitskool, broccoli, romanesco-kool, rode kool, savooikool, Chinese kool, andere kolen), prei, artisjok, groene selder, bladselder, bleekselder, rabarber of aardbeien.

GROEP II: spinazie, courgettes, sla, vroege aardappelen (geogst voor 31 juli), knolselder, peterselie, bieslook, basilicum, augurken, pompoenen, knolvenkel, koolrabi, paksoi, sierteeltgewassen die geteeld worden op niet permanent overkapt landbouwgronden en andere groenten die niet onder groep I of groep III vallen en geen teelt zijn met een lage stikstofbehoefte.

GROEP III: wortelen, rapen, koolraap, rode biet, pastinaak, rammenas, radijs, mierikswortel, schorseneren, wortelpeterselie, asperges, erwten, bonen, dille, kervel, tijm of andere kruiden met uitzondering van peterselie, bieslook en basilicum.

Algemene info

Op werkdagen is de Mestbank open van 9.00 uur tot 11.30 uur (in de namiddag op afspraak) en telefonisch bereikbaar van 9.00 uur tot 12.00 uur en van 14.00 uur tot 16.00 uur.

VLM Antwerpen - Cardijnlaan 1 - 2200 Herentals - tel. 014 25 83 00
VLM Limburg - Koningin Astridlaan 10 - 3500 Hasselt - tel. 011 29 87 00
VLM Oost-Vlaanderen - Ganzendries 149 - 9000 Gent - tel. 09 244 85 00
VLM Vlaams-Brabant - Diestsepoort 6 bus 74 - 3000 Leuven - tel. 016 66 52 00
VLM West-Vlaanderen - Velodroomstraat 28 - 8200 Brugge - tel. 050 45 81 00

e-mail: info@vlm.be

<http://www.vlm.be>

Colofon

Normen en richtwaarden
verantw. uitg.: Toon Denys,
gedelegeerd bestuurder VLM

juni 2011